

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia väliaikaisesti. Lakiin lisättäisiin covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvausta koskevat säännökset. Korvaustaksan määrä olisi 10 euroa. Kansaneläkelaitos voisi maksaa korvauksen palveluntuottajalle myös silloin, kun rokottamistoimenpiteen kustannuksen omavastuuosuuden olisi maksanut vakuutetun sijasta hänen työnantajansa. Rokottamistoimenpiteen korvausten korvauskulut rahoitettaisiin valtion varoista.

Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvauksen lisääminen sairausvakuutuslain sairaanhoitokorvauksiin toisi näihin rokotuksiin tehdyt matkat sairaanhoitovakuutuksen matkakorvauksista korvattaviksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa vuoden 2021 loppuun.

---

**SISÄLLYS**

|                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------|----|
| ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....                        | 1  |
| PERUSTELUT .....                                            | 3  |
| 1 Asian tausta ja valmistelu .....                          | 3  |
| 1.1 Tausta .....                                            | 3  |
| 1.2 Valmistelu .....                                        | 4  |
| 2 Nykytila ja sen arviointi.....                            | 4  |
| 3 Tavoitteet .....                                          | 6  |
| 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset .....                    | 6  |
| 4.1 Keskeiset ehdotukset.....                               | 6  |
| 4.2 Pääasialliset vaikutukset.....                          | 6  |
| 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot .....                         | 9  |
| 6 Lausuntopalaute .....                                     | 10 |
| 7 Säännöskohtaiset perustelut.....                          | 12 |
| 8 Voimaantulo .....                                         | 13 |
| 9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys .....           | 13 |
| LAKIEHDOTUS .....                                           | 15 |
| Laki sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta ..... | 15 |
| LIITE .....                                                 | 18 |
| RINNAKKAISTEKSTI.....                                       | 18 |
| Laki sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta ..... | 18 |

## PERUSTELUT

### 1 Asian tausta ja valmistelu

#### 1.1 Tausta

Ensimmäiset havainnot SARS-CoV-2-viruksen aiheuttamasta covid-19-taudista raportoitiin Kiinasta vuoden 2019 lopussa. Uuden taudinaiheuttajan aiheuttama epidemia levisi nopeasti lähes kaikkiin maailman maihin. Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Vuoden kuluessa epidemian alkamisesta covid-19-tautitapauksia on todettu yli 95 miljoonaa ympäri maailmaa ja Suomessakin yli 42 000.

Covid-19-tartuntatauti on osalla tartunnan saaneista herkästi eteenpäin tarttuva ja aiheuttaa melko pienelle osalle väestöstä huomattavan vakavan taudinkuvan, joka voi pahimmillaan johtaa kuolemaan. Kuoleman riski nousee selkeästi iän mukana.

Valtioneuvosto teki 10.12.2020 periaatepäätöksen Suomen covid-19-rokotestrategiasta. Sen mukaan Suomen väestö suojataan rokottamalla, kun tehokas ja turvallinen rokote on saatavilla. Rokottamisella pyritään vähentämään tautitaakkaa, estämään kuolemia ja eliniän menetystä sekä turvaamaan terveydenhuollon kantokykyä. Rokotukset pyritään aloittamaan mahdollisimman pikaisesti, kun myyntiluvallinen rokote on saatavilla. Rokotteita tarjotaan maksutta kaikille, jotka niitä haluavat. Kunnat ovat vastuussa rokotusten järjestämisestä alueellaan. Kunnat voivat tehdä yhteistyötä keskenään, työterveydenhuollon ja yksityisten palveluntuottajien sekä alueensa sairaanhoitopiirin kanssa.

Valtioneuvosto asetus vapaaehtoisista covid-19-rokotuksista (1105/2020) tuli voimaan 23.12.2020. Asetuksen mukaan kunnan on järjestettävä tartuntatautilain (1227/2016) 45 §:n mukaisesti yleiset vapaaehtoiset rokotukset, joiden tarkoituksena on suojata covid-19-taudilta. Työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitettulla työterveyshuollolla on oikeus osallistua rokotusten toimeenpanoon tartuntatautilain 49 §:n mukaisesti.

Vapaaehtoisista covid-19-rokotuksista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan covid-19-taudilta suojaamiseen käytetään lääketieteellisen näytön ja hyväksytyn käyttöaiheen perusteella Euroopan unionin myyntilupajärjestelmän mukaisesti myyntiluvan saaneita SARS-CoV-2 -rokotteita. Rokotukset annetaan eri väestöryhmille seuraavassa järjestyksessä: 1) covid-19-tautiin sairastuneiden tai perustellusti sairastuneeksi epäiltyjen henkilöiden tutkimiseen, välittömään hoitoon tai huolenpitoon liittyvä tai muuta kiireellistä hoitoa antava sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö sekä sosiaalihuollon iäkkäille henkilöille tarkoitetun asumispalvelun ja laitoshoidon toimintayksikön henkilöstö ja asukkaat; 2) 70 vuotta täyttäneet ja vanhemmat henkilöt; 3) henkilöt, joilla on vakavalle covid-19-taudille altistavia sairauksia; 4) muut kuin 1–3 kohdassa tarkoitetut henkilöt. Lääkäri vastaa rokotustoiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta. Rokotuksen pistoksena saa antaa vain lääkäri tai asianmukaisen rokotuskoulutuksen saanut sairaanhoitaja, terveydenhoitaja tai kättilö. Annetut rokotukset on merkittävä sähköiseen potilastietojärjestelmään ja tiedot on välitettävä ajantasaisesti valtakunnalliseen rokotusrekisteriin.

Työmarkkinajärjestöistä Akava ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, ja STTK ry esittivät 4.1.2021, että palkansaajaväestön tehokas rokottaminen edellyttää työterveyshuollon mukanaoloa covid-19-rokotusten käytännön toteutuksessa. Järjestöjen mukaan työterveyshuollossa tehtävien rokottamistoimenpiteiden korvaaminen Kansaneläkelaitoksen maksamista työterveyshuollon korvauksista sisältää ongelmia, koska työterveyshuollon korvauksen suuruus on korkeintaan 60 prosenttia kustannuksista ja jos työterveyshuollon korvausten korvauskatto on jo täynnä, rokottamista ei korvattaisi ollenkaan.

Lisäksi työmarkkinajärjestöt näkivät ongelmalliseksi sen, että työterveyshuollon korvauksissa voidaan korvata vain työterveyshoitajien antamia rokottamisia. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi järjestöt esittävät työterveyshuollossa tehtävien covid-19-rokotusten korvaamista työterveyshuollon korvauksista erillisenä 100 prosentin korvauksena, joka rahoitettaisiin valtion toimesta ja jonka korvaustaksa määriteltäisiin vastaamaan kohtuullista, todellista rokottamisen hintaa.

## 1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä ja valmistelussa on oltu yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Valmistelun aikana on kuultu asiantuntijoita seuraavista tahoista: valtiovarainministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, KT Kuntatyönantajat, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry ja STTK ry. Tämän lisäksi edellä mainituille ja niiden lisäksi seuraaville tahoille on varattu mahdollisuus muutamassa päivässä kommentoida esitysluonnosta: Suomen Kuntaliitto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvosto PALKO, Hyvinvointiala HALI ry, Lääkäripalveluyritykset LPY ry, Suomen Yrittäjät, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry, Vammaisfoorumi ry, Suomen Taksiliitto ry, Suomen Palvelutaksit ry ja Suomen Esteettömät ja Paaritaksit ry.

## 2 Nykytila ja sen arviointi

Sairaanhoitovakuutuksen sairaanhoitokorvaukset täydentävät julkisen terveydenhuollon tarjoamia palveluita korvaamalla vakuutetulle osan yksityisten terveydenhuoltopalvelujen käyttämisestä aiheutuneita kustannuksia. Sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella vakuutetulla on oikeus korvaukseen tarpeellisista sairauden, raskauden ja synnytyksen aiheuttamista kustannuksista. Vakuutettuja ovat lähtökohtaisesti Suomessa vakinaisesti asuvat henkilöt ja henkilöt, joita pidetään Suomessa asuvan henkilön asemassa asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) mukaisesti. Vakuutetulle sairaanhoidosta aiheutuneet kustannukset korvataan siltä osin kuin ne tarpeettomia kustannuksia välttämällä, vakuutetun terveydentilaa kuitenkaan vaarantamatta, olisivat tulleet vakuutetulle maksamaan, kuitenkin enintään taksan mukaiseen määrään. Tarpeellisenä pidetään yleisesti hyväksytyn, hyvän hoitokäytännön mukaista hoitoa.

Sairausvakuutuslain mukaisina sairaanhoitokorvauksina korvataan sairausvakuutuslain perusteella lääkärin ja hammaslääkärin suorittama ja määräämä tutkimus sekä antama ja määräämä hoito, lääkärin ja hammaslääkärin vakuutetun sairauden hoitoon määräämät lääkkeet, lääkärin määräämät kliiniset ravintovalmisteet ja perusvoiteet, sairaanhoitajan rajatun ja määräaikaisten lääkkeenmääräämisen piiriin kuuluvat terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 23 b ja 23 c §:ssä tarkoitetut lääkkeet ja perusvoiteet sekä sairauden hoitoon liittyvät matkakustannukset.

Sairaanhoitokorvauksista ei korvata rokotteista tai rokottamistoimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia. Rokotteet eivät ole varsinaista sairauden hoitoa vaan ennalta ehkäisyä.

Sairausvakuutuslain mukaisina matkakorvauksina korvataan vakuutetulle kustannuksia, jotka ovat syntyneet matkasta valtion, kunnan tai kuntayhtymän terveydenhuollon toimintayksikköön. Lisäksi korvataan yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tarkoitettuun terveydenhuollon toimintayksikköön tai ammatinharjoittajan luokse sairauden hoidon vuoksi tehdystä matkasta vakuutetulle aiheutuneet kustannukset edellyttäen, että suoritettu tutkimus tai annettu hoito on sairausvakuutuslain mukaan korvattavaa.

Koska rokottamistoimenpiteiden kustannuksia ei korvata sairausvakuutuslain sairaanhoitokorvauksista, myöskään rokotuksen saamiseksi tehdyn matkan kustannukset eivät ole sairausvakuutuslain mukaisista matkakorvauksista korvattavia kustannuksia riippumatta siitä, onko rokoite annettu yksityisessä vai julkisessa terveydenhuollossa.

Sairausvakuutuslain 1 luvun 3 §:n mukaan Kansaneläkelaitos vastaa sairausvakuutuksen toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä sekä seuraa ja valvoo lain ja sen nojalla annettujen asetusten ja määräysten noudattamista ja toteuttamista. Kansaneläkelaitos on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos ja siten sosiaali- ja terveysministeriöön nähden itsenäinen tutkimus- ja hoitotoimenpiteitä ja niiden korvaustaksoja vahvistaessaan.

Sairausvakuutuslain 3 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön on korvaustaksojen perusteita valmisteltaessa kuultava Kansaneläkelaitosta. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön sekä Kansaneläkelaitoksen on korvaustaksojen perusteita ja korvaustaksoja valmisteltaessa varattava Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, terveydenhuoltolain 78 a §:ssä tarkoitetulle terveydenhuollon palveluvalikoimanneuvostolle sekä asianomaisia toimijoita edustaville järjestöille mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Vuonna 2019 tutkimuksen ja hoidon korvauksia maksettiin yhteensä noin 39,5 miljoonaa euroa. Korvauksen saajia oli noin 1,15 miljoonaa ja korvattuja toimenpiteitä yhteensä noin 4,3 miljoonaa. Tutkimuksen ja hoidon korvausprosentti oli noin 13,1 %. Fysioterapiaa lukuun ottamatta muun tutkimuksen ja hoidon korvausprosentti oli noin 16,9 %.

Matkakorvauksia maksettiin vuonna 2019 yhteensä noin 284 miljoonaa euroa. Korvauksen saajia oli 566 000 ja korvattuja matkoja noin 4,2 miljoonaa. Korvausprosentti oli 86,8 %. Eniten matkakorvauksia maksettiin taksilla (166 miljoonaa euroa) ja ambulanssilla (78 miljoonaa euroa) tehdystä matkoista.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutuksesta maksettavista korvauksista valtio rahoittaa 67 prosenttia ja loput 33 prosenttia rahoitetaan vakuutetuilta perittävän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tuotoilla. Vakuutetun sairaanhoitomaksu määrätään lähtökohtaisesti vakuutetun kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella. Maksun suuruus on 0,68 prosenttia vuonna 2021. Verotettavista eläke- ja etuustuloista maksu on korotettu, 1,65 prosenttia. Sairaanhoitomaksu peritään iästä riippumatta.

Kansaneläkelaitos korvaa covid-19-taudilta suojaamiseksi annettujen rokotteiden rokottamistoimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia sairausvakuutuksen työtulovakuutuksesta osana työterveyshuollon korvauksia korvausluokasta I. Työterveyshuollon korvausten enimmäismäärä on ollut vuonna 2020 kustannusten osalta työnantajan järjestämässä työterveyshuollossa vähintään 10 työntekijän työpaikalla työntekijää kohden 423,60 euroa, josta voidaan ehkäisevässä työterveyshuollossa eli korvausluokassa I korvata 60 prosenttia. Korvauksen enimmäismäärä korvausluokan I kustannusten osalta on siten 254,16 euroa. Vuoden 2021 enimmäismäärät vahvistetaan vuoden 2021 lopulla. Työterveyshuollon korvaukset maksetaan tilikausittain jälkikäteen. Kun työntekijäkohtainen kustannusten enimmäismäärä on täyttynyt, ylimenevältä kustannusten osalta työnantaja ei voi saada työterveyshuollon korvausta.

Kunnat ovat vastuussa covid-19-rokotteiden antamisesta alueensa asukkaille ja niiden on tarjottava rokotteet asukkaille maksutta. Rokotteen ottaminen on vapaaehtoista.

### **3 Tavoitteet**

Esityksen tavoitteena turvata jokaiselle sairausvakuutuslain mukaisesti vakuutetulle pääsy covid-19-taudilta suojaamiseksi annettavaan rokotukseen korvaamalla rokotukseen tehdyn matkan matkakustannuksia sairaanhoitovakuutuksen matkakustannusten korvauksista.

Lisäksi esityksen tavoitteena on helpottaa työnantajan mahdollisuutta tarjota covid-19-rokotteita järjestämässään työterveyshuollossa. Sairaanhoitokorvauksena maksettavan 10 euron suuruisen korvauksen hyödyntäminen olisi työnantajalle vaihtoehtona työterveyshuollon korvauksille.

### **4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset**

#### **4.1 Keskeiset ehdotukset**

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi sairausvakuutuslain sairaanhoitokorvauksiin väliaikaisesti covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksa. Sairaanhoitokorvauksista ei ole aiemmin korvattu rokottamistoimenpiteitä, koska rokotukset eivät ole sairauden hoitoa vaan ennalta ehkäisyä. Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaaminen tarjoaisi vaihtoehdon julkisessa terveydenhuollossa tehtävälle rokottamiselle korvaamalla osa yksityisessä terveydenhuollossa tehdyn rokottamisen kustannuksista.

Sairaanhoitokorvauksena maksettavan 10 euron suuruisen korvauksen hyödyntäminen olisi työnantajalle vaihtoehto työterveyshuollon korvauksille. Työterveyshuollon vuosittaiset enimmäismäärät eivät kaikkien työntekijöiden kohdalla mahdollista korvausta covid-19-rokottamisesta, jos enimmäismäärä on jo kulunut muihin kustannuksiin. Nyt ehdotettava korvaus olisi riippumaton työterveyshuollon korvauksista. Korvaus olisi vakuutetun korvaus, jonka Kansaneläkelaitos voisi maksaa suoraan korvauksena palveluntuottajalle silloin, kun vakuutettu ei olisi maksanut covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen hinnan omavastuusuutta itse vaan maksun olisi suorittanut hänen työnantajansa.

Mikäli väliaikaisen lainmuutoksen voimassaoloaikana covid-19-taudilta suojaamiseksi annettavia rokotteita tulisi yleisesti markkinoille vakuutettujen ostettavaksi yksityiseltä palveluntuottajalta, ehdotettu korvaus voitaisiin maksaa kenelle tahansa sairausvakuutuslain mukaisesti vakuutetulle hänen ostaessaan tällaisen rokotteen rokottamistoimenpiteen yksityiseltä palveluntuottajalta.

Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvauksen lisääminen sairausvakuutuslain sairaanhoitokorvauksiin toisi näihin rokotuksiin tehdyn matkan sairaanhoitovakuutuksen matkakorvauksista korvattaviksi.

#### **4.2 Pääasialliset vaikutukset**

Covid-19-taudilta suojaamiseksi annettavan rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksan säätämisellä sairausvakuutuslakiin ei yksin voida vaikuttaa siihen, käyttävätkö kunnat työterveyshuoltoja koronarokotusten toimeenpanossa vai eivätkö käytä. Jos työterveyshuoltoa halutaan kunnassa käyttää, kunnan tulee sopia asiasta työnantajan ja työterveyshuollon kanssa. Samalla sopimuksessa tulee sopia siitä, maksaako kunta rokottamistoimenpiteistä työterveyshuololle vai halutaanko rokottamistoimenpiteet tehdä työnantajan kustannuksella, jolloin Kansaneläkelaitos voisi korvata näitä kustannuksia joko työterveyshuollon korvauksissa tai tämän esityksen mukaisena korvauksena.

Verrattuna Kansaneläkelaitoksen maksamiin työterveyshuollon korvauksiin ehdotettu korvaus korvaisi työterveyshuollossa järjestettyjä covid-19-rokottamisia siinäkin tapauksessa, että työterveyshuollon kustannusten enimmäismäärä täyttyisi muista työterveyshuollon korvausluokan I toimenpiteistä. Enimmäismäärän sisään mahtuvat covid-19-taudilta suojaamiseksi annettujen rokotteiden rokottamistoimenpiteiden kustannukset korvataan työterveyshuollon korvauksissa 60 prosentin korvauksella. Nyt ehdotettu korvaus korvaisi rokottamistoimenpiteiden kustannukset kokonaan edellyttäen, että työterveyshuolto ei veloittaisi yksittäisen työntekijän rokottamisesta korvaustaksan suuruutta enempää. Näin ehdotus voisi lisätä työnantajien halukkuutta tarjota näitä rokotteita järjestämässään työterveyshuollossa.

Jos 10 euron suuruisella korvauksella rokotettaisiin kaikki työterveyshuollon piirissä olevat työntekijät eli 1,9 miljoonaa työntekijää, niin kustannukset rokottamistoimenpiteiden korvaamisesta kahdella rokotteella työntekijää kohden olisivat 38 miljoonaa euroa. Rokotekattavuus on yleisesti noin 80 prosenttia. Jos arvioidaan, että työterveyshuollon piirissä olevista työntekijöistä 80 prosenttia ottaisi rokotteen ja näiden työntekijöiden työnantajista yli sadan henkilön yritysten työnantajat hyödyntäisivät kustannuksiin ehdotettua korvausta, korvausmenot olisivat 10 euron korvauksella 20 miljoonaa euroa. Arviossa on huomioitu vain yli sadan työntekijän työpaikat sen vuoksi, että osa työnantajista ei tarjoaisi covid-19-rokotteita työterveyshuollossaan, osalle kunta ei edes tarjoaisi sellaista vaihtoehtoa ja osa hakisi kustannusten korvaukset työterveyshuollon korvauksista. Korvaustaksan tasosta johtuen on oletettavissa, että ehdotettua korvausta käyttäisivät erityisesti ne työnantajat, jotka pystyvät järjestämään rokottamiset masarokotusluonteisesti toteutettuna.

Julkisen terveydenhuollon järjestämiä palveluja ei korvata sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutuksesta. Näin ollen ehdotettu korvaus voitaisiin maksaa vain yksityisessä terveydenhuollossa tehdystä rokottamistoimenpiteestä. Tältä osin sairaanhoitovakuutus eroaa sairausvakuutuksen työtulovakuutuksesta maksettavista työterveyshuollon korvauksista, joita voidaan maksaa myös silloin, kun työnantaja on hankkinut työterveyshuollon palvelut työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentin 1) -kohdan mukaisesti terveyskeskukselta. Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteiden rokottamistoimenpiteiden korvauksen maksamiseen kunnan tai kuntayhtymän yhtiöittämistä palveluista sovellettaisiin, mitä sairaanhoitokorvausten maksamisesta on säädetty sairausvakuutuslain 2 luvun 3 §:n 3 momentissa. Kyseisen, 31.12.2022 saakka voimassa olevan väliaikaisen säännöksen mukaan osakeyhtiötä, jonka enemmistöomistajana on yksi tai useampi kunta tai kuntayhtymä, pidetään yksityisenä terveydenhuollon palveluiden antajana, jos muun kuin kunnan tai kuntayhtymän omistususuus on yhteensä vähintään 25 prosenttia yhtiön osakepääomasta. Muun kuin kunnan tai kuntayhtymän omistususuutta ei kuitenkaan edellytetä, jos yhtiöittäminen on tehty kuntalain (410/2015) 126 §:n 1 momentissa säädetyn yhtiöittämisvelvollisuuden täyttämiseksi.

Edellä tarkoitetut yhtiöitetty palveluntuottajat eivät voi tehdä Kansaneläkelaitoksen kanssa sopimusta suorakorvausmenettelystä, ellei palveluntuottamista ole rekisteröity työterveyshuolto- palvelujen (korvausluokka I ja II) lisäksi sairaanhoidon palvelujen antamiseen. Mikäli tällainen työterveyshuollon palveluntuottaja antaa covid-19-rokotteita, työnantajan tulee maksaa ensin kustannukset palveluntuottajalle ja työntekijän tulisi valtuuttaa työnantaja hakemaan covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteiden rokottamistoimenpiteiden korvauksen Kansaneläkelaitokselta. Sama hakemusmenettely koskee työnantajia, jotka järjestävät työterveyshuoltopalvelut itse, ellei palveluntuottamista ole rekisteröity työterveyshuoltopalvelujen (korvausluokka I ja II) lisäksi sairaanhoidon palvelujen antamiseen.

Koska sairaanhoitovakuutuksen hoito- ja tutkimuskorvauksiin ovat oikeutettuja sairausvakuutuslaissa tarkoitetulla tavalla vakuutetut henkilöt, työnantajalla voi olla työssä henkilöitä, jotka

eivät olisi oikeutettuja covid-19-taudilta suojaamiseksi annettavan rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaukseen. Tällaisia henkilöitä ovat ulkomailta tulevat työntekijät, jos heidän kuukausiansionsa jää alle 726,27 euron. Tällaisten työntekijöiden määrästä ei ole tietoa, mutta oletettavasti kyse ei ole kovinkaan suuresta joukosta. Heidän osaltaan Kansaneläkelaitos ei korvaisi rokottamisen kustannuksia sairaanhoitovakuutuksesta.

Myöskään EU-maista lähetetyt työntekijät eivät ole Suomessa sairausvakuutettuja. Heillä pitäisi kuitenkin olla lähetävän maan myöntämä eurooppalainen sairaanhoitokortti tai Kansaneläkelaitoksen myöntämä Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa. Näiden henkilöiden osalta Kansaneläkelaitos ei voisi maksaa heti palveluntuottajalle korvausta vaan työntekijän/työnantajan tulisi ensin maksaa kustannukset palveluntuottajalle ja työntekijän tulisi itse hakea jälkikäteen covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaus Kansaneläkelaitoksesta ja työnantajan maksaman tutkimuksen osalta valtuuttaa korvauksen maksaminen työnantajalle.

Sellaisten ulkomaalaisten työntekijöiden osalta, joiden kuukausiansio on vähintään 726,27 euroa, mutta jotka eivät ole aiemmin asioineet Kansaneläkelaitoksella, kuuluminen sairausvakuutukseen on selvittämättä. Näiden henkilöiden osalta Kansaneläkelaitos ei voi maksaa suoraan korvausta palveluntuottajalle, vaan Kansaneläkelaitos selvittää ensin sairausvakuutukseen kuulumisen ja vasta sen jälkeen käsittelee korvausasian. Tästä johtuen työntekijän/työnantajan tulisi näissäkin tapauksissa ensin maksaa kustannukset palveluntuottajalle ja työntekijän tulisi itse hakea jälkikäteen korvaus Kansaneläkelaitoksesta ja työnantajan maksaman tutkimuksen osalta valtuuttaa korvauksen maksaminen työnantajalle.

Esityksen mukaan covid-19-rokotusten ottamiseksi sekä julkiseen että yksityiseen terveydenhuoltoon tehdyt matkat tulisivat korvattavaksi sairaanhoitovakuutuksen matkakustannusten korvauksista. Jos oletetaan, että väestöstä 81 prosenttia ottaisi kaksi rokotetta, yhdensuuntaisia rokotusmatkoja olisi neljä. Näin matkojen lukumäärä olisi 18 miljoonaa. Jos lisäksi oletetaan, että kaikki vuonna 2020 taksin käytöstä matkakorvauksia saaneet kulkisivat rokotukseen taksilla, että kunnan sisäisen taksimatkan keskihinta olisi 35 euroa ja että muut rokotukseen menijät käyttäisivät matkalla julkista liikennettä tai omaa autoa 3 euron kustannuksella, mikä kustannus vastaa julkisen liikenteen kertalipun hintaa tai omalla autolla tehdyn 15 kilometrin matkan korvausta, toteutuneet matkakustannukset olisivat näistä matkoista noin 100 miljoonaa euroa. Kuitenkin ottaen huomioon matkakorvausten yhden yhdensuuntaisen matkan 25 euron omavastuun sekä sen, että tyypillisesti vain noin 13 prosentista terveydenhuoltoon tehdyistä matkoista haetaan korvausta Kansaneläkelaitokselta, korvausmenoiksi voitaisiin arvioida noin 1,9 miljoonaa euroa. Lisäksi olisi huomioitava, että jokaisesta Kansaneläkelaitoksen kanssa sopimuksen suoraan korvausmenettelystä tehneestä tilausvälityskeskuksesta tilatusta taksimatkastasta Kansaneläkelaitos korvaa palveluntuottajalle 1,5 euron suuruisen maksukertapalkkion. Tämä huomioiden covid-19-rokotuksiin tehdyistä matkoista aiheutuvien matkakorvausmenojen suuruudeksi voidaan arvioida noin 2,2 miljoonaa euroa.

Matkakustannusten korvaamisessa olisi huomioitava se, että työterveyshuoltoon tehtyjen matkojen osalta Kansaneläkelaitos korvaisi matkat ainoastaan työterveyshuollossa tehtyihin rokotuksiin. Jos työterveyshuolto antaisi rokotteen työnantajan tiloissa, Kansaneläkelaitos ei korvaisi matkaa vaan matkan voitaisiin arvioida olevan normaali työntekijän matka työpaikalleen.

Ehdotus lisää yhteensä sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutuksen korvausmenoja 22,2 miljoonaa euroa, kun huomioidaan sekä rokottamistoimenpiteiden että matkakustannusten korvaukset. Valtion rahoitusosuus tästä olisi rokottamistoimenpiteiden korvamenosta 100 prosenttia ja matkakorvausten korvausmenoista 67 prosenttia eli yhteensä 21,5 miljoonaa euroa. Sai-

rausvakuutuksen momentilla on tällä hetkellä noin 30 miljoonaa euroa ylijäämää johtuen menoennusteiden tarkentumisesta, joten ehdotusten johdosta momentti ei tarvitsisi lisärahoitusta, ainoastaan sen sisällä olevien varojen uudelleen kohdentamista.

Matkakorvausmenoista vakuutetut rahoittavat 33 prosenttia. Ehdotuksesta aiheutuvan 0,7 miljoonan vakuutettujen rahoitusosuuden lisäyksen vaikutus vakuutettujen sairaanhoitomaksuun olisi vähäinen, korkeintaan prosentin kymmenyksiä.

Se, että vakuutettujen matkakustannukset covid-19-taudilta suojaamiseksi annettaviin rokotuksiin tulisivat korvattavaksi, voisi osaltaan parantaa näiden rokotteiden osalta saavutettavaa rokotuskattavuutta. Esitys tukisi erityisesti erityiskulkuneuvoa, kuten esteetöntä taksia, tarvitsevien henkilöiden taloudellista mahdollisuutta mennä rokotukseen korvaamalla Kansaneläkelaitoksen kanssa sopimuksen tehneestä tilausvälityskeskuksesta tilatun taksin osalta 25 euron ylimenevät matkan kustannukset. Rokotuksiin tehtyjen matkojen omavastuut kerryttäisivät matkakorvausten vuosittaista 300 euron vuosiomavastuuta, jolloin matkojen korvaamisesta hyötyisivät erityisesti myös ne vakuutetut, joilla on vuodessa useampia muitakin korvattavia matkoja terveydenhuoltoon.

Yksityisessä terveydenhuollossa annetut rokotteet vähentävät kuntien järjestämän rokottamisen kustannuksia. Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen säätämällä sairaanhoitovakuutuksesta korvattavaksi ei kuitenkaan todennäköisesti olisi merkitystä kuntatalouteen, sillä hallitus on osana kuntien koronatukipakettia sitoutunut korvaamaan kunnille koronasta ja myös rokottamisesta aiheutuvat kustannukset.

## **5 Muut toteuttamisvaihtoehdot**

Valmistelussa on arvioitu mahdollisuuksia korvata covid-19-taudilta suojaamiseksi annettujen rokotteiden rokottamistoimenpiteiden kustannuksia työnantajille osana Kansaneläkelaitoksen maksamia työterveyshuollon korvauksia sellaisella erolla nykyisiin työterveyshuollon korvauksiin verrattuna, että korvausprosentti olisi työmarkkinajärjestöjen tekemän esityksen mukaisesti 100 prosenttia kustannuksista ja valtio rahoittaisi sen kokonaan.

Kansaneläkelaitos korvaa työterveyshuollon kustannuksia työnantajille ja yrittäjille sairausvakuutuslain 13 luvun perusteella. Työterveyshuollon kustannusten korvaamiselle on aina edellytyksenä, että kyse on työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitetun hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisen työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista. Korvattavaksi tulevat korvausluokassa I työterveyshuoltolain mukaisen lakisääteisen ehkäisevän työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset sekä korvausluokassa II sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset.

Työterveyshuoltolaissa edellytetään, että työnantaja tai yrittäjä ja työterveyshuollon palveluntuottaja tekevät työterveyshuollon järjestämisestä kirjallisen sopimuksen, josta ilmenevät muun muassa palvelujen sisältö ja laajuus.

Sairausvakuutuslain mukaan Kansaneläkelaitos vahvistaa työterveyshuollon korvausten enimmäismäärät kalenterivuodelle. Jos kustannukset kalenterivuodelta ylittävät vahvistetun enimmäismäärän, ylittävien kustannusten osalta ei makseta korvauksia. Kustannuksia korvataan enintään korvausluokakohtaiseen enimmäismäärään asti laissa määritetyn prosenttiosuuden mukaan.

Työnantajan järjestämässä työterveyshuollossa kustannusten korvaaminen tapahtuu tilikausittain jälkikäteen. Pääministeri Sipilän hallituskaudella työterveyshuollon korvauksiin tehtiin korvausuudistus, jonka pääasialliset vaikutukset ajoittuvat ensimmäistä kertaa vuodelle 2020 tai myöhemmälle ajalle sijoittuviin tilikausiin. Sellaiselle tilikaudelle, josta yli puolet ajoittuu vuodelle 2020 tai myöhemmälle ajalle, ei korvausluokan II kustannuksia enää korvata, jos korvausluokan I kustannusten korvaamisen jälkeen enimmäismäärää ei enää riitä korvausluokan II kustannusten korvaamiseen.

Työnantajien järjestämän työterveyshuollon tilikausittaisessa korvaamisessa kustannuksia ja kustannusten taustalla olevia toimenpiteitä ei erotella yksittäisten tutkimusten tarkkuudella. Jotta yksittäisiä tutkimuksia voitaisiin korvata erikseen esimerkiksi työmarkkinajärjestöjen ehdotuksen mukaisella 100 prosentin korvaustasolla, pitäisi Kansaneläkelaitoksen ICT-järjestelmiin, työterveyshuollon palveluntuottajien ICT-järjestelmiin ja lomakkeisiin tehdä tästä aiheutuvat muutokset. Kansaneläkelaitokselta saadun tiedon mukaan tekninen toteutus olisi mahdollista toteuttaa nopeasti. Järjestelmämuutokset veisivät aikaa vähintään useita kuukausia tai mahdollisesti vuosia. Osana työterveyshuollon korvauksia tutkimuksia ei myöskään pystyttäisi rahoittamaan muulla tavoin kuin normaalin työterveyshuollon korvausten rahoitusjärjestelmän puitteissa. Tällöin ei voitaisi huomioida työmarkkinajärjestöjen ehdotusta siitä, että korvaus rahoitettaisiin kokonaan valtion varoista.

Työterveyshuollon kustannuksista työnantajat rahoittavat suurin maksuosuuksin 57 prosenttia. Loppuosa rahoitetaan Kansaneläkelaitosten työterveyshuollon korvausten kautta työtulovakuutuksen vakuutusmaksuilla siten, että työnantajat rahoittavat 52 prosenttia ja palkansaajat sekä yrittäjät yhteensä 48 prosenttia. Työnantajien todellinen kustannusosuus on siis noin 80 prosenttia ja vakuutettujen sekä yrittäjien 20 prosenttia. Valtion rahoittamien yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon kustannusten osuus on vähäinen, noin 0,1 prosenttia kaikista työterveyshuollon kustannuksista.

Mikäli covid-19-taudilta suojaamiseksi annettujen rokotteiden rokottamistoimenpiteitä haluttaisiin korvata ja rahoittaa työterveyshuollon korvauksista erillisenä, näille korvauksille rinnakkaisena järjestelmänä siten, että rokottamistoimenpiteiden kustannukset korvattaisiin kaikille työnantajille ja mahdollisesti myös yrittäjille, asia vaatisi kokonaan uuden tarvittavan ICT-järjestelmän kehittämistä, mikä veisi aikaa vähintään useita kuukausia tai mahdollisesti vuosia.

## 6 Lausuntopalaute

Esitys on laadittu kiireellisesti turvaamaan vakuutettujen pääsyä covid-19-taudilta suojaamiseksi annettaviin rokotuksiin ja helpottamaan työnantajien mahdollisuuksia ottaa näiden rokotteiden antaminen työterveyshuollossa tehtäväksi, jos kunta haluaa tarjota rokotteet työterveyshuollossa annettavaksi. Lausuntokierrosta ei ole ollut mahdollista järjestää asian vaatiman nopean valmistelun vuoksi. Säädösvalmistelun kuulemisohjeen mukaan kirjalliset lausunnot voidaan jättää säädösehdotuksesta pyytämättä vain perustellusta syystä. Käsillä olevia olosuhteita on pidettävä niin poikkeuksellisina, että lausuntokierroksen vaatimuksesta poikkeamiselle on olemassa perusteltu syy.

Vaikka varsinaista lausuntokierrosta ei ole ollut mahdollista järjestää, valmistelun aikana on kuultu seuraavia tahoja: Kansaneläkelaitos, valtiovarainministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, KT Kuntatyönantajat, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry ja STTK ry. Tämän lisäksi edellä mainituille ja niiden lisäksi seuraaville tahoille on varattu mahdollisuus muutamassa päivässä kommentoida esitysluonnosta: Suomen Kuntaliitto, Sosi- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Terveys-

denhuollon palveluvalikoimaneuvosto PALKO, Hyvinvointiala HALI ry, Lääkäripalveluyritykset LPY ry, Suomen Yrittäjät, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry, Vammaisfoorumi ry, Suomen Taksiliitto ry, Suomen Palvelutaksit ry ja Suomen Esteettömät ja Paaritaksit ry. Vastaus saatiin pyydettyssä ajassa seuraavilta tahoilta: valtiovarainministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, KT Kuntatyönantajat, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry, STTK ry, Suomen Yrittäjät, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Terveystieteiden tutkimuskeskus PALKO, Hyvinvointiala HALI ry, Lääkäripalveluyritykset LPY ry, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry, Vammaisfoorumi ry, Suomen Taksiliitto ry ja Suomen Palvelutaksit ry. Näistä Suomen Taksiliitto ry ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa asiaan.

Valtaosassa saatuja kommentteja kannatettiin esitysluonnoksen tavoitetta helpottaa työterveys- huoltojen hyödyntämistä covid-19-taudilta suojaamiseksi annettavien rokotusten antamisessa. Vajaassa kolmanneksessa kommentteja todettiin kuitenkin, että käytännössä rokotusrekisteriin liittymisen kustannukset muodostavat osalle palveluntuottajista esteen näihin rokotuksiin osallistumiselle ja että tietojen ilmoittamisen Terveystieteiden tutkimuskeskukselle tulisi olla mahdollista suojattua sähköpostia käyttäen. Lisäksi osassa näistä kommentteista ehdotettiin Kanta-palvelujen kehittämistä sellaiseksi, että rokotustiedot voitaisiin kirjata sinne.

Muutamissa saaduista kommentteista todettiin tarpeesta muodostaa tehokas rokotteiden jakelumalli. Lisäksi joissakin kommentteissa nähtiin epäselvänä, miten kunnat, työnantajat ja työterveys- huollot tulevat sopimaan rokotusten järjestämisestä työterveys- huollossa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Akava ry, Suomen Yrittäjät, Hyvinvointiala HALI ry ja Lääkäripalveluyritykset LPY ry pitivät esitysluonnoksessa esitettyä korvaustaksan määrää, 10 euroa, liian matalana. Suurimmassa osassa näitä kommentteja taksan määrä ehdotettiin nostettavaksi 20 euroon. Alemman tason ei katsottu kattavan kaikkia palveluntuottajalle rokot- tamisesta aiheutuvia kustannuksia. KT Kuntatyönantajien kommentissa 10 euron taksan tasoa pidi- tiin sen sijaan liian korkeana ja katsottiin, että tuo määrä on kaksinkertainen korvaus rokotusta- pahtuman yksikkökustannuksista. Valtiovarainministeriön kommentissa 10 euron tasoa pidi- tiin riittävänä. Osa taksan tasoa kommentoinneista katsoi, että korvauksen tulisi olla saman suu- ruinen kunnille ja yksityisille palveluntuottajille.

Matkakorvausten osalta esitysluonnosta kommentoitiin vajaassa puolessa annetuista kommen- teista. Niissä matkakustannusten korvaaminen covid-19-taudilta suojaamiseksi annettaviin ro- kotuksiin nähtiin kannatettavana asiana ja katsottiin, että matkojen korvaaminen osaltaan pa- rantaisi erityiskulkuneuvolla käyttävien mahdollisuutta mennä rokotukseen. Suomen Palvelu- taksit ry kommentoi lisäksi, että matkakorvauksen omavastuuosuus aiheuttaa erityiskulkuneu- voa tarvitseville sen, ettei rokotus ole maksuton, ja että rokotteen ottaminen voi sen vuoksi es- tyä.

Lisäksi saaduissa kommentteissa kiinnitettiin huomiota muun muassa seuraavaksi mainittuihin seikkoihin. KT Kuntatyönantajien kommentissa tuotiin esiin se, että osalle työnantajista ainut vaihtoehto saada korvausta covid-19-taudilta suojaamiseksi työterveys- huollossa annettujen ro- kotusten osalta olisi työterveys- huollon korvausjärjestelmän korvausluokka I –mukainen kor- vaus. Tällaisia ovat esimerkiksi ne työnantajat, jotka järjestävät työterveys- huollon terveyskes- kuksissa. Kommentin mukaan näillekin työnantajille tulisi muiden toimialojen tapaan korvata rokot- tamisen kustannukset täysimääräisesti. STTK ry:n kommentissa katsottiin, että covid-19- taudilta suojaamiseksi annettavien rokotteiden rokotustoimenpiteen tulisi korvauksen saa- miseksi voida tehdä muutkin rokotuksia antavat kuin ne, jotka on esitysluonnoksessa määritelty. Esitysluonnoksessa rokotuksia antava henkilöpiiri on sidottu nykyisin sairausvakuutuslaissa korvattavilta tutkimus- ja hoitotoimenpiteiltä edellytettävään henkilöpiiriin.

Saatujen kommenttien johdosta perusteluja on joiltain osin täsmennetty, mutta esitykseen ei ole tehty asiallisia muutoksia.

## 7 Säännöskohtaiset perustelut

### 2 luku *Sairaanhoitokorvauksia koskevat yhteiset säännökset*

**1 §. Sairaanhoitokorvaukset.** Pykälässä säädetään sairausvakuutuksesta maksettavista sairaanhoitokorvauksista. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin sairausvakuutuslaissa sairaanhoidon korvaamisesta säädetyn koskevan soveltuvien osin myös covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen kustannuksia.

**2 §. Korvattavuuden yleinen periaate.** Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Pykälässä säädetään korvattavuuden yleisistä periaatteista. Jotta ne koskisivat myös covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen kustannusten korvauksia, asia ehdotetaan lisättäväksi 1 momenttiin.

### 3 luku *Hoito- ja tutkimuskorvaukset*

**8 §. Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksa.** Pykälä olisi uusi. Pykälässä säädettäisiin covid-19-taudin suojaamiseksi annettavan rokotteen rokottamistoimenpiteen korvauksesta. Pykälän 1 momentissa korvauksen maksamisen edellytykseksi säädettäisiin tutkimusten ja hoidon korvausten tapaan se, että toimenpiteen olisi suorittanut sairausvakuutuslaissa tarkoitettu lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö, taikka että toimenpide olisi tehty yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tarkoitettussa yksityisen terveydenhuollon toimintayksikössä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin korvaustaksan määräksi 10 euroa. On kunkin työntekijän kotikunnan päättävällä, käyttääkö se rokotusten toimeenpanoon työterveyshuoltoja. Voidaan olettaa, että isoilla työnantajilla on työssä työntekijöitä monen kunnan alueelta, jolloin koko työpaikan rokottaminen samanaikaisesti edellyttäisi rokotteen jakelussa kuntien välistä yhteistyötä. Rokottamisen tulisi tapahtua mahdollisimman pian sen jälkeen, kun rokotteen olisi toimitettu työterveyshuoltoon. Jos rokotteen saapuvat eri työntekijöitä koskien eri aikoihin, rokottamista ei pystyisi hoitamaan massarokotusluonteisesti. Rokottamista tekevän hoitajan työpanoksen kustannuksen arvioidaan olevan noin 50 euroa tunti, kun tuntikustannuksessa on huomioitu tila-, tarvike- ja hallintokustannukset sekä muut tuotantokustannukset. On arvioitu, että hoitaja pystyy rokottamaan yhden henkilön ja kirjaamaan ylös toimenpiteeseen tarvittavat tiedot viidessä minuutissa silloin, kun kyse on massarokotusluonteisesta rokottamisesta. Koronarokotusten osalta aikaa arvioidaan kuluvan siten, että hoitaja ehtisi rokottamaan keskimäärin kahdeksan henkilöä tunnissa. Lisäksi aikaa on varattava kunkin työntekijän henkilökohtaiseen kutsumiseen rokotettavaksi heti sen jälkeen, kun hänen kotikuntansa on toimittanut rokotteen työterveyshuoltoon, sekä rokotustapahtuman järjestämiseen. Tämän perusteella yksittäisen rokotteen antamisen kustannukseksi on arvioitu 10 euroa rokotetta kohden.

Jos rokottamistoimenpiteestä peritty palkkio olisi suurempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritettaisiin korvaustaksan määrä. Jos peritty palkkio olisi pienempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritettaisiin perityn palkkion määrä.

*15 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset*

**9 §. Suorakorvausmenettely.** Pykälään väliaikaisesti lisättyä 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Kansaneläkelaitos voisi maksaa 3 luvun 8 §:ssä tarkoitetun covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteiden korvauksen suorakorvauksena palveluntuottajalle silloinkin, kun tutkimuksen omavastuuosuuden olisi maksanut vakuutetun työnantaja. Työnantajalla ei olisi oikeutta saada päätöstä korvauksen maksamisesta, vaan korvauspäätös annettaisiin vakuutetulle pykälän 3 momentissa säädetyn mukaisesti.

*18 luku Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut*

**10 §. Valtion rahoitusosuus.** Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti. Momentin mukaan covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteiden korvausmenot rahoitettaisiin kokonaan valtion varoista. Vakuutetut eivät siten osallistuisi rokottamistoimenpiteiden korvauksen rahoittamiseen.

**35 §. Valtion osuuden suorittaminen.** Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin menettelytavoista, joiden mukaan valtion olisi suoritettava covid-19-taudilta suojaamiseksi annettujen rokotteen rokottamistoimenpiteiden korvausten korvausmenot Kansaneläkelaitokselle. Sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta annetun asetuksen (1335/2004) 4 luvun 2 §:n 1 ja 2 momentissa säädetystä poikkeavasti covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteiden korvausmenojen osalta valtion olisi suoritettava ennakkoa Kansaneläkelaitokselle kuluvan vuoden rahoitukseen lokakuussa. Viimeistään kymmenen arkipäivää ennen valtion rahoituksen suorittamista Kansaneläkelaitoksen tulisi toimittaa laskelma arvioiduista kuluista sosiaali- ja terveysministeriölle. Lopullinen valtion osuus tulisi vahvistettavaksi Kansaneläkelaitoksen tilinpäätöksen yhteydessä siten kuin sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta annetun asetuksen 4 luvun 2 §:n 3 momentissa on säädetty.

## **8 Voimaantulo**

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan mahdollisimman pian ja on voimassa 31.12.2021 saakka. Esityksen tavoitteena on turvata vakuutettujen pääsy covid-19-taudilta suojaamiseksi annettaviin rokotuksiin ja helpottaa työnantajien mahdollisuuksia ottaa näiden rokotusten antaminen työterveyshuollossa tehtäväksi, jos kunta haluaa tarjota rokotteen työterveyshuollossa annettavaksi. Covid-19-epidemian leviämisestä johtuen mainitun tavoitteen voidaan arvioida muodostavan painavan perusteen esityksen kiireelliselle käsittelylle.

Kansaneläkelaitokselle olisi lain toimeenpanijana varattava 10 päivää lain vahvistamisen ja voimaantulon väliselle ajalle toimeenpanon vaatimien toimenpiteiden, kuten taksapäivityksen ja sidosryhmille tiedottamisen, toteuttamiseen.

## **9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys**

Perustuslain 19 §:n 3 momentin perusteella julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Säännös velvoittaa julkisen vallan turvaamaan palvelujen saatavuuden. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien toteutuminen.

Sairausvakuutuslaki toteuttaa osaltaan perustuslain vaatimusta riittävästä sosiaali- ja terveyspalveluista (PeVL 33/2004 vp). Sairausvakuutuslaissa säädettyjen hoito- ja tutkimuskorvausten

tarkoituksena on ollut täydentää julkisen terveydenhuollon palveluja tukemalla asiakkaiden taloudellisia mahdollisuuksia käyttää yksityisen terveydenhuollon palveluja ja valita palveluntuottaja.

Palvelujen riittävyttä arvioitaessa perustuslakivaliokunta on pitänyt lähtökohtana sellaista palvelujen tasoa, joka luo jokaiselle ihmiselle edellytykset toimia yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä (HE 309/1993 vp; PeVL 30/2008 vp). Asiakasmaksujen osalta perustuslakivaliokunta on todennut, että perustuslain 19 §:n 3 momenttiin kiinnittyvät sosiaali- ja terveyspalveluista perittävät asiakasmaksut eivät saa suuruudeltaan siirtää palveluita niitä tarvitsevien ulottumattomiin (PeVL 10/2009 vp; PeVL 8/1999 vp; PeVL 39/1996 vp). Perustuslakivaliokunnan kannanottojen mukaan palvelujen järjestämistapaan ja saatavuuteen vaikuttavat välillisesti myös muut perusoikeudet, kuten perustuslain 6 §:n mukainen yhdenvertaisuus ja syrjinnän kieltö (PeVL 63/2016 vp; PeVL 67/2014 vp;) sekä perustuslain 7 §:n mukainen oikeus elämään (PeVL 36/2012 vp).

Sairausvakuutuslakiin perustuvien matkakorvausten tarkoituksena on turvata vakuutettujen yhdenvertainen oikeus saada tutkimusta ja hoitoa asuinpaikasta riippumatta korvaamalla osa sairauden, raskauden tai synnytyksen vuoksi tehdyn matkan aiheuttamista tarpeellisista kustannuksista. Pahimmassa tapauksessa matkakustannusten suuruus voi muodostaa tosiallisen esteen terveyspalvelujen käyttämiselle ja siten vaarantaa perusoikeuden toteutumisen (PeVL 52/2017 vp).

Sairausvakuutuslain matkakorvauksista ei voimassa olevan lainsäädännön mukaan korvata rokotuksiin tehtyjä matkoja. Rokotusmatkojen korvaamattomuus voi muodostaa tosiasiallisen esteen covid-19-rokotteen ottamiselle. Esityksessä ehdotettujen muutosten myötä näihin rokotuksiin tehdyt matkat tulisivat korvattavaksi sairausvakuutuksen matkakustannusten korvauksista. Siten ehdotetut muutokset osaltaan edistäisivät terveyspalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Vakuutetun oikeus matkakorvauksen saamiseen ei olisi riippuvainen siitä, annetaanko covid-19-rokotus julkisessa vai yksityisessä terveydenhuollossa.

Aluksi covid-19-rokotteiden rajallinen saatavuus estäisi muiden kuin työterveyshuollon asiakkaiden mahdollisuuden saada korvausta covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokotustoimenpiteestä. Tältä osin ehdotettu korvaus poikkeaisi muista sairausvakuutuslain sairaanhoitokorvauksista, jotka ovat kaikkien vakuutettujen saatavilla. Vakuutetuilla on kuitenkin oikeus saada rokote maksutta kotikuntansa järjestämänä. Näin ollen vakuutettujen yhdenvertaisuuden ei voida arvioida vaarantuvan ottaen huomioon myös sen, että covid-19-rokotuksen rokotustoimenpiteiden korvausten kustannukset katettaisiin esityksen mukaan yksinomaan valtion varoista. Vakuutetut eivät siten joutuisi sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksuilla kattamaan kustannuksia sellaisesta sairaanhoitokorvauksesta, jota kaikilla vakuutetuilla ei olisi mahdollisuutta käyttää ennen kuin rokotteita on yleisesti ostettavissa yksityisestä terveydenhuollosta.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

*Ponsi*

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

## **Laki**

### **sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* väliaikaisesti sairausvakuutuslain (1224/2004) 2 luvun 1 §:n 2 momentti ja 2 §:n 1 momentti, 15 luvun 9 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 15 luvun 9 §:n 4 momentti laissa 1068/2020, sekä  
*lisätään* väliaikaisesti 3 lukuun uusi 8 §, 18 luvun 10 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 535/2019, uusi 2 momentti ja 18 luvun 35 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 986/2008, uusi 2 momentti, seuraavasti:

#### 2 luku

#### **Sairaanhoitokorvauksia koskevat yhteiset säännökset**

##### 1 §

##### *Sairaanhoitokorvaukset*

---

Mitä tässä laissa säädetään sairaanhoidon korvaamisesta, koskee soveltuvin osin myös vakuutetun oikeutta saada korvausta raskauden ja synnytyksen aiheuttamista kustannuksista sekä covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen kustannuksista.

##### 2 §

##### *Korvattavuuden yleinen periaate*

Vakuutetulla on oikeus saada tässä laissa erikseen säädetyn omavastuuosuuden ylittävältä osalta korvausta tarpeellisista sairaanhoidon kustannuksista, raskauden ja synnytyksen aiheuttamista tarpeellisista kustannuksista sekä covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen kustannuksista.

---

#### 3 luku

#### **Hoito- ja tutkimuskorvaukset**

##### 8 §

##### *Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksa*

Vakuutetulla on oikeus saada korvaus covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen kustannuksista. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että toimen-

piteen on suorittanut 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö tai tässä laissa tarkoitettu muu terveydenhuollon ammattihenkilö taikka että toimenpide on tehty yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitetussa yksityisen terveydenhuollon toimintayksikössä.

Korvaustaksan määrä on 10 euroa. Jos rokottamistoimenpiteestä peritty palkkio on suurempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritetaan korvaustaksan määrä. Jos peritty palkkio on pienempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritetaan perityn palkkion määrä.

15 luku

**Toimeenpanoa koskevat säännökset**

9 §

*Suorakorvausmenettely*

---

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, jos palvelujen tuottaja on perinyt vakuutetun työnantajalta palkkiona 3 luvun 7 § tai 8 §:ssä tarkoitettun korvauksen määrällä vähennetyn hinnan, korvaus voidaan maksaa palvelujen tuottajalle sen tekemän tilityksen perusteella erikseen sovittavalla tavalla. Päätöksen antamisessa vakuutetulle noudatetaan mitä 3 momentissa säädetään.

18 luku

**Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut**

10 §

*Valtion rahoitusosuus*

---

Poiketen siitä, mitä 9 §:ssä ja 1 momentissa säädetään, 3 luvun 8 §:ssä tarkoitettu korvaus rahoitetaan valtion varoista.

35 §

*Valtion osuuden suorittaminen*

---

Valtion on suoritettava lokakuussa ennakkoa 10 §:n 2 momentissa tarkoitettun korvauksen kuluvan vuoden rahoitukseen Kansaneläkelaitokselle. Kansaneläkelaitoksen tulee toimittaa sosiaali- ja terveysministeriölle laskelma arvioiduista kuluista viimeistään kymmenen arkipäivää ennen valtion rahoituksen suorittamista.

**HE 13/2021 vp**

Tämä laki tulee voimaan päivänä \_\_\_\_\_  
kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.

Helsingissä 18.2.2021

**Pääministeri**

**Sanna Marin**

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen

**Laki****sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* väliaikaisesti sairausvakuutuslain (1224/2004) 2 luvun 1 §:n 2 momentti ja 2 §:n 1 momentti, 15 luvun 9 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 15 luvun 9 §:n 4 momentti laissa 1068/2020, sekä  
*lisätään* väliaikaisesti 3 lukuun uusi 8 §, 18 luvun 10 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 535/2019, uusi 2 momentti ja 18 luvun 35 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 986/2008, uusi 2 momentti, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

## 2 luku

## 2 luku

**Sairaanhoitokorvauksia koskevat yhteiset säännökset****Sairaanhoitokorvauksia koskevat yhteiset säännökset**

## 1 §

## 1 §

*Sairaanhoitokorvaukset**Sairaanhoitokorvaukset*


---

Mitä tässä laissa säädetään sairaanhoidon korvaamisesta, koskee soveltuvin osin myös vakuutetun oikeutta saada korvausta raskauden ja synnytyksen aiheuttamista kustannuksista.

---

Mitä tässä laissa säädetään sairaanhoidon korvaamisesta, koskee soveltuvin osin myös vakuutetun oikeutta saada korvausta raskauden ja synnytyksen aiheuttamista kustannuksista *sekä covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen kustannuksista.*

## 2 §

## 2 §

*Korvattavuuden yleinen periaate**Korvattavuuden yleinen periaate*


---

Vakuutetulla on oikeus saada tässä laissa erikseen säädetyn omavastuuosuuden ylittävältä osalta korvausta tarpeellisista sairaanhoidon kustannuksista sekä raskauden ja synnytyksen aiheuttamista tarpeellisista kustannuksista.

---



---

Vakuutetulla on oikeus saada tässä laissa erikseen säädetyn omavastuuosuuden ylittävältä osalta korvausta tarpeellisista sairaanhoidon kustannuksista, raskauden ja synnytyksen aiheuttamista tarpeellisista kustannuksista *sekä covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen kustannuksista.*

---

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

3 luku

**Hoito- ja tutkimuskorvaukset**

3 luku

**Hoito- ja tutkimuskorvaukset**

8 §

*Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksa*

*Vakuutetulla on oikeus saada korvaus covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen kustannuksista. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että toimenpiteen on suorittanut 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö tai tässä laissa tarkoitettu muu terveydenhuollon ammattihenkilö taikka että toimenpide on tehty yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettussa yksityisen terveydenhuollon toimintayksikössä.*

*Korvaustaksan määrä on 10 euroa. Jos rokottamistoimenpiteestä peritty palkkio on suurempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritetaan korvaustaksan määrä. Jos peritty palkkio on pienempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritetaan perityn palkkion määrä.*

15 luku

**Toimeenpanoa koskevat säännökset**

9 §

*Suorakorvausmenettely*

15 luku

**Toimeenpanoa koskevat säännökset**

9 §

*Suorakorvausmenettely*

---

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, jos palvelujen tuottaja on perinyt vakuutetun työnantajalta palkkiona 3 luvun 7 §:ssä tarkoitettua korvauksen määrällä vähennetyn hinnan, korvaus voidaan maksaa palvelujen tuottajalle sen tekemän tilityksen perusteella erikseen sovittavalla tavalla. Päätöksen antamisessa vakuutetulle noudatetaan mitä 3 momentissa säädetään.

---

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, jos palvelujen tuottaja on perinyt vakuutetun työnantajalta palkkiona 3 luvun 7 § tai 8 §:ssä tarkoitettua korvauksen määrällä vähennetyn hinnan, korvaus voidaan maksaa palvelujen tuottajalle sen tekemän tilityksen perusteella erikseen sovittavalla tavalla. Päätöksen antamisessa vakuutetulle noudatetaan mitä 3 momentissa säädetään.

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

18 luku

18 luku

**Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut**

**Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut**

10 §

10 §

*Valtion rahoitusosuus*

*Valtion rahoitusosuus*

-----  
*Poiketen siitä, mitä 9 §:ssä ja 1 momentissa säädetään, 3 luvun 8 §:ssä tarkoitettu korvaus rahoitetaan valtion varoista.*

35 §

35 §

*Valtion osuuden suorittaminen*

*Valtion osuuden suorittaminen*

-----  
*Valtion on suoritettava lokakuussa ennakkoa 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun korvauksen kuluvan vuoden rahoitukseen Kansaneläkelaitokselle. Kansaneläkelaitoksen tulee toimittaa sosiaali- ja terveysministeriölle laskelma arvioiduista kuluista viimeistään kymmenen arkipäivää ennen valtion rahoituksen suorittamista.*

-----  
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.*